MESSAĠĠIERA TA' ALLA ĠAKOBB (I)

P Twanny Chircop ofm

Ġakobb huwa wieħed mill-ulied tewmin ta' Iżakk u Rebekka. Huwa missier it-tnax-il tribù ta' Israel. Bil-Lhudi ismu huwa *Ja'aqob*, dan l-isem ġie mogħti lilu għax twieled "b'idu mqabbda ma' għarqub Għesaw" (Ġen 25:26; Hos 12,4). Isem Ġakobb jaqbel mal-għerq tal-verb *'aqab*, li jfisser "tqarraq b'xi ħadd, tmurlu minn warajh" biex taqlibhielu (Ġer 9:3-4). Isem li joqgħodlu sewwa ħafna. L-istorja ta' Ġakobb nafuha mill-Ktieb tal-Ġenesi minn Kapitlu 25, vers 9 sa l-aħħar. Ġakobb huwa persunaġġ storiku. Il-poplu ta' Israel, imnissel minn Ġakobb, żamm ħajja l-memorja tiegħu. Israel jieħu ismu minnu, l-isem li tah l-anġlu wara li ssara miegħu:

"Ma jkunx aktar jismek Ġakobb, iżda Israel, għax int issarajt ma' Alla u mal-bnedmin u rbaħt." (Ġen 32:29)

Ġakobb huwa l-ewwel Israelita għalhekk l-awturi tat-TQ jisħqu dwar li Ġakobb hu misser il-poplu aktar milli Abraham li hu missier ukoll tal-popli ġirien tagħhom. It-tnax-il kap tat-tribujiet ta' Israel huma ulied Ġakobb li kellu erba' nisa.

L-istorja ta' Ġakobb, Lija u Rakele (Ġen 25: 19-36:43) hija it-tieqa li minnha nistgħu naraw il-ġlieda ta' Israel biex ikun jista' jgħix fid-dinja ostili tas-snin 1250-1000 q. K. Israel ra, fl-istorja ta' Ġakobb l-istess storja tiegħu; ta' poplu li rnexxielu jibqa' ħaj għax kien kapaċi jpatti għan-nuqqas ta' saħħa tiegħu billi mmanipula s-saħħa tal-oħrajn.

Antik Testment

Ġakobb huwa mfakkar mhux bħala wieħed li jaqla' l-inkwiet, imma bħala wieħed li jirnexxielu jirbaħ is-sitwazzjoni hi x'inhi. Il-posizzjoni tiegħu qatt ma kienet fi żgur; kontinwament kellu jiddifendija.

Fil-bidu Israel kien poplu emarġinat, u bħal kull poplu emarġinat, jammira lill-għaqlin li jimxu 'l quddiem minkejja d-diffikultajiet li jiltaqgħu magħhom. (L-għaqal hija l-virtù tal-fqir).

Ġakobb daħak b'Għesaw, biex ibiegħlu l-primoġenitura (Ġen 25:19-34), b'Iżakk li jispiċċa jagħtih il-barka (Ġen 27:1-45). Hu daħak b'Laban li jbegħlu n-nagħaġ tiegħu (Ġen 30:25-43) u l-art tiegħu (Ġen 31:1-32:3), u anke b'Yaħweh biex jaqasam ix-xmara Ġabbok (Gen 32:23-33)

Ġakobb ma kienx bniedem kriminali, imma kien jaf idawwar is-sistema favur tiegħu. It-tavlozzi kuniformi (mod ta' kitba) ta' Nuzzi, belt importanti ħafna fis-snin 1500 q. K. juru li l-primoġenitura setgħet tinbiegħ jew tinxtara, wegħda bil-kelma, anke meta tkun kontra dak li jkun għamilha ma tistax ma tinżammx; persuni bħal Laban li ma kellhomx werrieta setgħu jaddotaw wieħed huma bħal fil-każ ta' Ġakobb (Gen 29:1-30).

Ġakobb, Lija u Rakele mhux biss setgħu jimmanipulaw is-soċjetà imma anke n-natura għall-vantaġġ tagħhom. Lija wżat il-pjanta tal-mandragoli biex tkun tista' tiled tarbija. (Il-mandragoli hija pjanta li kienu jużaw biex tgħin lil min ma kienx jista' jkollu tfal.) Ġakobb irnexxielu jħallat ir-razez tan-ngħaġ biex ikun jista' jkollu ħrief b'kuluri diversi.

Il-Bibbja hija kawta ħafna u bbilanċjata meta tagħmel l-ġudizzju tagħha fuq l-għaqal (makakkerija) li hu fl-aqwa tiegħu meta jkun sfida ta' sitwazzjoni partikulari. Fil-fatt l-għaqlin jaħarbu fil-periklu. Ġakobb kien dejjem jiġri, Aramew li jiskopri (Dewt 25:5-10). Għesaw (Ġen 27:30-45), Iżakk (Ġen 27:46-28,9), u Laban (Ġen 31:1-24) kollha eżiljaw lil Ġakobb meta intebħu bit-telfiet tagħhom fil-konfront tiegħu. U Ġakobb li qarraq b'Iżakk eventwalment ġie imqarraq minn Simgħon u Levi (Ġen 34:1-31) u minn Ġużeppi (Ġen 47:27-48:22).

Il-Bibbja ma tfaħħarx dan it-tip ta' makakkerija biex tgħallem li tajjeb li wieħed jigdeb, iqarraq, jisraq u li tħeġġu jkompli sejjer hekk, u li din l-imġiba kienet tajba għal missirijietna imma mhux għall-persuni ordinarji. Il-Bibbja li trid tagħmel hu li tfaħħar il-persistenza u l-kumbattiment tal-fqir biex jirbaħ is-sitwazzjonijiet u jibqa' jgħix u tonora 'l Alla ta' Ġakobb talli jagħti l-għajnuna tiegħu lill-fqir u mhux lil min hu qawwi.

Xhieda tal-importanza tal-figura ta' Ġakobb fil-Bibbja hu l-fatt li ismu jidher ftit iżjed minn 350 darba, daqs nofs dawn insibuhom fil-Ġenesi. Ir-rakkont tal-Ġenesi jaqsam l-istorja ta' Ġakobb f'żewġ fażijiet; iċ-ċiklu tal-ġrajjiet li fihom Ġakobb huwa l-protagonista (Ġen 27-36), u r-rakkont ta' Ġużeppi (Ġen 37-50) li fihom Ġakobb għandu rwol sekondarju. Fl-ewwel fażi il-ġrajjiet bħal donnhom se jispiċċaw f'traġedja imma

fil-fatt jispiċċaw pożittivament. Il-mument li fih it-traġedja tinbidel f'ferħ hija l-famuża xena tal-ġlieda bejn Yaħweh u Ġakobb f'xatt ix-xmara Ġabbok. Xena tat-TQ li tqarreb ħafna lejn rakkont ta' konverżjoni. Dan iż-żmien tal-ħajja ta' Ġakobb jista' jinqasam f'tliet partijiet, fejn huwa jitbiegħed u jerġa' lura lejn Alla; it-tfulija f'dar missieru, l-għoxrin sena eżilju f'Kangħan, u dħul lura f'art twelidu.

Fil-bidu ta' kull waħda mill-fażijiet insibu dehra divina li tħabbar proprju dak li kellu jgħaddi minnu Ġakobb. Oraklu lil Rebekka li ħabbar il-gambetta li Ġakobb kien ser jagħti lil ħuh (Ġen 25,23), il-viżjoni li kellu ġewwa Betel fejn Ġakobb ingħata l-barka (Ġen 28, 11-17) u t-taqbida li kellu fejn ix-xmara Ġabokk fejn irċieva isem u identità ġdida marbuta mal-patt (Ġen 32, 23-32). Fl-isfond ta' dawn il-grajjiet hemm il-kuntrast bejn l-indenjità umana u l-grazzja divina.

Fl-istorja tas-salvazzjoni, Ġakobb huwa meqjus bħala wieħed mill-Patrijarki. Dan ir-rwol ta' Patrijarka jidher ċar mill-fatt li l-istess poplu 'l quddiem jiġi msejjaħ bl-isem ġdid li ngħatalu (Israel). Fil-qalba tar-rakkont tal-Ġenesi, dak li ħafna drabi huwa evidenti hu li Ġakobb huwa il-missier tal-klann. Ir-rakkont huwa ukoll għani fuq livell uman. L-istorja tiegħu hi waħda b'doża qawwija ta' umoriżmu li tidher fil-Bibbja kollha. Il-parti l-kbira ta' dan l-umoriżmu ġejja mill-fatt li Ġakobb huwa il-proto-tip tal-imbroljun. Ukoll Ġakobb huwa ta' karattru aggressiv u pittoresk, li joħloq konflitti kull fejn ikun. Dan jidher ċar fl-istorja tal-Ġenesi ibda minn ismu stess. Fil-fatt fil-mentalità biblika l-isem jirrifletti l-identità tal-persuna. L-isem li ngħata, Ġakobb, jista' jiġi tradott sempliċement bħala użurpatur – dak li jaħtaf (letteralment; dak li jfittex li jaqbad l-għarqub). Meta Għesaw intebaħ li ħuh kien seraqlu il-barka tal-missier jistqarr: "Għalhekk mela jismu Ġakobb? Darbtejn qalagħni 'l barra: l-ewwel ħadli il-primoġenitura u issa ħadli l-barka tiegħi." (Ġen 27,36)

L-isem ta' Ġakobb isir il-qalba tax-xena tat-taqbida meta l-anġlu isaqsih x'ismu u jagħtih isem ġdid (Dak li tqabad ma' Alla), li jagħti xejra ġdida, mingħajr ma jħassarha, lill-identità fundamentali ta' Ġakobb, jiġifieri dak li jitqabad u jirbaħ.

Fil-fażijiet tal-azzjoni tiegħu, ix-xbieha ta' Ġakobb, li toħroġ mir-rakkont tal-Ġenesi, tixbah lil tipi ta' persunaġġi bibliċi li nsibu fl-Iskrittura. Il-ġlied bejn l-aħwa jispjega biċċa sewwa mill-ewwel parti tal-ġrajja. Din il-pika bejn l-aħwa tidher mill-fatt li Ġakobb u Għesaw huma wieħed il-kuntrarju tal-ieħor: wieħed raġel kwiet jgħix fl-għerejjex u l-ieħor kaċċatur tas-sengħa, raġel tar-raba' (Ġen 25,27). Ukoll, Ġakobb huwa wieħed mill-arketipi tal-iben iż-żgħir li jieħu post l-iben il-kbir fl-Iskrittura.

Bħala konsegwenza, Ġakobb isir, il-maħrub itturmentat mill-ħtija, in-namrat, il-vittma ta' kastig

tad-daħk imma mmeritat (fl-episodju tal-għarusa mibdula), l-imprenditur ta' suċċess (ma hemmx dubbju li hu kkunsidrat bħala wieħed mill-ħaddiema l-aktar ħawtiela li nsibu fil-paġni tal-Bibbja) u dak li adura 'l Alla. Fil-laqgħa tiegħu ma' ħuh, jippreżenta ruħu niedem u li jagħraf il-ħtija tiegħu.

Ix-xbihat li magħhom nassoċjaw lil Ġakobb huma ftit jew wisq numerużi. Ħafna drabi narawh flimkien mal-familja tiegħu: huma ħafna r-riferimenti għalih bħala ir-raġel u l-missier. Wara dawn hemm ir-riferimenti għalih bħala l-iben, wieħed mill-aħwa u n-neputi.

Ġdid Testment

Il-Vanġelu ta' San Luqa b'mod partikulari jkompli t-tradizzjoni ta' Ġakobb, Lija u Rakele billi jagħmel aċċenn qawwi għall-"*anawim*", jew poplu emarġinat, bħal Maria ta' Nazareth li fuqha l-Mulej serraħ l-Ispirtu tiegħu (Lq 1:50-53). Il-vanġelu ta' San Ġwann (Gw 1:51; 3:31-36) ipinġi lil Ġesù bħala Ġakobb il-ġdid li jgħaqqad is-sema mal-art kif għamel Ġakobb ġewwa Bethel. Ukoll, fuq il-prinċipju li l-għaqli, bħal Ġakobb, huwa dejjem f'riskju, l-Ittra lir-Rumani (9:1-11:36) tħeġġeġ lill-Insara li, bħalma Ġakobb ried il-barka ta' ħuh Għesaw, huma għandhom ikollhom xewqa għall-barka tal-Lhud.

L-identità ta' Ġakobb fil-Bibbja hija kważi esklussivament dik ta' Missier il-Poplu magħżul u dan l-istess poplu jġib ismu, ħlief għal żewġ eċċezzjonijiet importanti. Fl-Ittra lir-Rumani: "Ħabbejt lil Ġakobb u bgħadt lil Għesaw" (Rum 9,13) l-imħabba ta' Alla fil-konfront ta' Ġakobb u l-mibegħda għal Għesaw huma uzati biex juru u jikkonfermaw id-duttrina tal-għażla divina. Fl-Ittra lill-Lhud Ġakobb huwa muri bħala bniedem li emmen, u li jagħmel minnu eroj!